

Pohjois-Karjalan maakunnallisten virkistyspalvelujen ylläpito

Tiivistelmä

Pohjois-Karjalan
MAAKUNTALIITTO

Julkaisu 162 2013

Julkaisu 162 2013

Pohjois-Karjalan maakunnallisten virkistyspalvelujen ylläpito

Tiivistelmä

Pohjois-Karjalan maakunnallisten virkistyspalvelujen ylläpito

Tiivistelmä

Pohjois-Karjalan maakunnallisten virkistyspalvelujen ylläpitoon liittyvät muut julkaisut

Osaraportti 1: Kärkireitit ja ylläpidon rahoitusmalli

Osaraportti 2: Ylläpidon vaihtoehtoiset toimintamallit

Osaraportti 3: Monikäyttöreitistöjen sopimusmallit

Keijo Koskinen Karelia ammattikorkeakoulu, Luovan talouden keskus
Reiteistä Traileiksi -hanke

Painosmäärä 300

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Pielisjoen linna, Siltakatu 2
80100 JOENSUU

Puhelin 013 337 4700
Faksi 013 267 4730
kirjaamo@pohjois-karjala.fi
www.pohjois-karjala.fi/maakuntaliitto

Taitto Laura Jussila

Kuvat OF Pohjois-Karjala -hanke

Painopaikka Kopijyvä Oy 2013

Julkaisu on saatavana myös internetistä:
www.pohjois-karjala.fi/julkaisut

ISBN 978-952-6623-00-9 (koko teos, nid.)
ISBN 978-952-6623-02-3 (osaraportti 1, nid.)
ISBN 978-952-6623-04-7 (osaraportti 2, nid.)
ISBN 978-952-6623-06-1 (osaraportti 3, nid.)
ISBN 978-952-6623-08-5 (tiivistelmä, nid.)
ISSN 1795-5610

ISBN 978-952-6623-01-6 (koko teos, PFD)
ISBN 978-952-6623-03-0 (osaraportti 1, PFD)
ISBN 978-952-6623-05-4 (osaraportti 2, PFD)
ISBN 978-952-6623-07-8 (osaraportti 3, PFD)
ISBN 978-952-6623-09-2 (tiivistelmä, PFD)

Sisältö

1	Alkusanat.....	5
2	Reiteistä traileiksi -hankkeen lähtökohtia.....	6
3	Maakunnallisen ulkoilu- ja virkistysreitistön palveluajatus ja rakenne.....	10
4	Virkistysreitistön ylläpitomalli.....	13
5	Virkistyspalvelujen ylläpidon rahoitus.....	16
6	Toimenpidesuosituksset.....	19

1 Alkusanat

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto ja Karelia-ammattikorkeakoulu ovat yhdessä toteuttaneet ”Reiteistä traileiksi - Karjalan kierros luontomatkailun suuntaajana” -hanketta 1.8.2010 lähtien. Hanke on päättyvässä vuoden 2013 loppuun mennessä. Eräänä keskeisimpänä tuloksena hankkeessa on selvitetty maakunnallisten ulkoilureitistöjen pysyvän ylläpidon järjestämisen vaihtoehdot ja mahdollisuudet. Samassa yhteydessä on käyty laaja keskustelu ja priorisointi maakunnallisista reitistöistä. Toisin sanoen, mitkä reitit tulisi ehdottomasti jatkossa ylläpitää ja minkä reittien ylläpidosta tulisi osata luopua. Joitakin uusiakin reittejä on esitetty mukaan, mutta näiden perusteet ovat olleet vahvasti matkailulliset ja ne linkittyvät keskeisesti alueen yritystoimintaan.

Tähän tiivistelmään Keijo Koskinen on koonnut Reiteistä traileiksi -hankkeen kolmen keskeisen selvityksen/raportin keskeisen sisällön. Taustalla olevat selvitykset ovat:

- Osaraportti 1: Kärkireitit ja ylläpidon rahoitusmalli
- Osaraportti 2: Ylläpidon vaihtoehtoiset toimintamallit
- Osaraportti 3: Monikäyttöreitistöjen sopimusmallit

Tehtyjen selvitysten viesti voidaan kiteyttää kolmeen kokonaisuuteen, jotka ovat

1. Esitetään siirtymistä **maakunnalliseen ylläpidon** koordinoimiseen seudullisten ja maakunnallisten virkistysreittien osalta.
2. On läpikäyty ja priorisoitu laajan toimijakentän kanssa kesäaikaiset ja talviaikaiset **maakunnalliset kärkireitit**.
3. Esitetään tarvittavan maakunnallisen virkistyspalvelujen ylläpidon **tarvittava rahoitus**.

10.10.2013

Pasi Pitkänen
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

2 Reiteistä traileiksi -hankkeen lähtökohtia

Luontomatkailu tai ympäristövastuullinen matkailu on nähty sekä kansallisesti että kansainvälisesti matkailun merkittävimmäksi tulevaisuuden kasvusuunnaksi. Taustalla vaikuttaa mm. ilmastonmuutos, jonka vaikutuksesta ihmisten asenteet ja samalla kulutustottumukset ovat muuttumassa maailmanlaajuisesti aiempaa ympäristötietoisemmiksi. Luontomatkailun kehittämisessä haasteena on löytää ja säilyttää tasapaino taloudellisten intressien ja luonnonvarojen kestävä hyödyntämisen välillä.

Pohjois-Karjalan matkailun yritys kentälle on leimallista pienyritysvaltaisuus. Esimerkiksi Pohjois-Suomeen verrattuna suhteellisen vähäisen perusinvestointitason seurauksena maakuntaan ei toistaiseksi ole muodostunut todellista matkailun veturikohtaa, jonka hyvinvointivaikutukset säteilisivät paikallistasoa laajemmalle. Yritysrakenne on muodostunut tämän seurauksena kaksijakoiseksi siten, että maakunnan alueella toimii joukko kohtuullisen hyvin menestyviä joko taajama- tai lomakeskus -tyyppisiä paikallisesti merkittäviä majoituspalveluyrityksiä ja näistä suuremmista toimijoista pääsääntöisesti toiminnallisesti irrallaan oleva lukumääräisesti suuri pienyritysten verkosto. Nykytilanteen ongelmakohta on se, että suurempien toimijoiden vapaa-ajanmatkailuvolyymi ei ole sillä tasolla, että pienyritykset – maaseutumatkailu ja ohjelmalvelut – merkittävästi hyötyisivät niiden toiminnasta. Pienet toimijat ovat useimmiten oman asiakashankintansa varassa. Varsinkin kun puhutaan kansainvälisestä vientikaupasta, törmätään hyvin monen pienyrityksen kohdalla siihen, ettei oma osaaminen yllä vientitoiminnassa vaaditulle tasolle.

Monet maakunnan pienet matkailuyritykset ovat eräällä tavalla pienuutensa ”vankeja”. Tämä tarkoittaa, että omat resurssit eivät riitä mittaviin markkinointioperaatioihin saati vaativien erityisryhmien aktiviteettiperusteisten lomaohjelmien kehittämiseen, myyntiin ja toteuttamiseen. Vähäisten resurssien ongelmaa on pyritty lieventämään yritysten verkostoitumisella, mikä on avannut uusia mahdollisuuksia liiketoiminnan kasvattamiselle. Kotimarkkinoiden rajallisuus merkitsee kuitenkin sitä, että vientiin perustuva liiketoiminta on saatava aikaan tai merkittäviä kasvumahdollisuuksia ei ole näköpiirissä. Taulukossa 1 on havainnollistettu matkailun ohjelmalvelujen toimialan suhteellista merkitystä Pohjois-Karjalassa ja matkailukeskusvetoista vientikauppaa harjoittavassa Lapissa.

Maakunnassa on toteutettu useita matkailualan tuotekehitysosaamisen kehittämiseen kohdettuja hankkeita. Hankkeilla on pyritty pohjustamaan kansainvälisten jakeluteiden avaamista pohjoiskarjalaisille luontomatkailutuotteille. Aktiviteettimatkailun vientikaupassa on saatu aikaan päänavauksia, joiden taustalla on ollut yksittäisten yritysten pitkäjänteinen tuotekehitys- ja markkinointityö. Yksittäisistä vientituotteista kaupallisesti menestyksekkäin on toistaiseksi ollut koiravaljakkosafarit, jonka tuotannollinen painopiste on nykyisin Lieksassa. Liikevaihdollisesti tuotteen volyyymi on tällä hetkellä noin 0,5 miljoonaa euroa kaudessa. Myös Valtimon ja Nurmeksen alueella toteutettavat Keski-Euroopan markkinoille suunnatut laturetkiohjelmat ovat osoittautuneet vetovoimaisiksi luontomatkailutuotteiksi.

Taulukko 1 Ohjelmallisten aktiviteettien (TOL 79900) liiketoiminnallinen merkitys Lapissa ja Pohjois-Karjalassa v. 2009 suhteessa majoitus- ja ravitsemistoimialaan

Alue	Ma-Ra	Ohjelmalveluyritykset		Toimiala yht.
	milj.€	lkm	Liikevaihto €/yritys	milj.€
P-K	109	52	n. 49 000	2,5
Lappi	300	277	n. 262 000	72,6

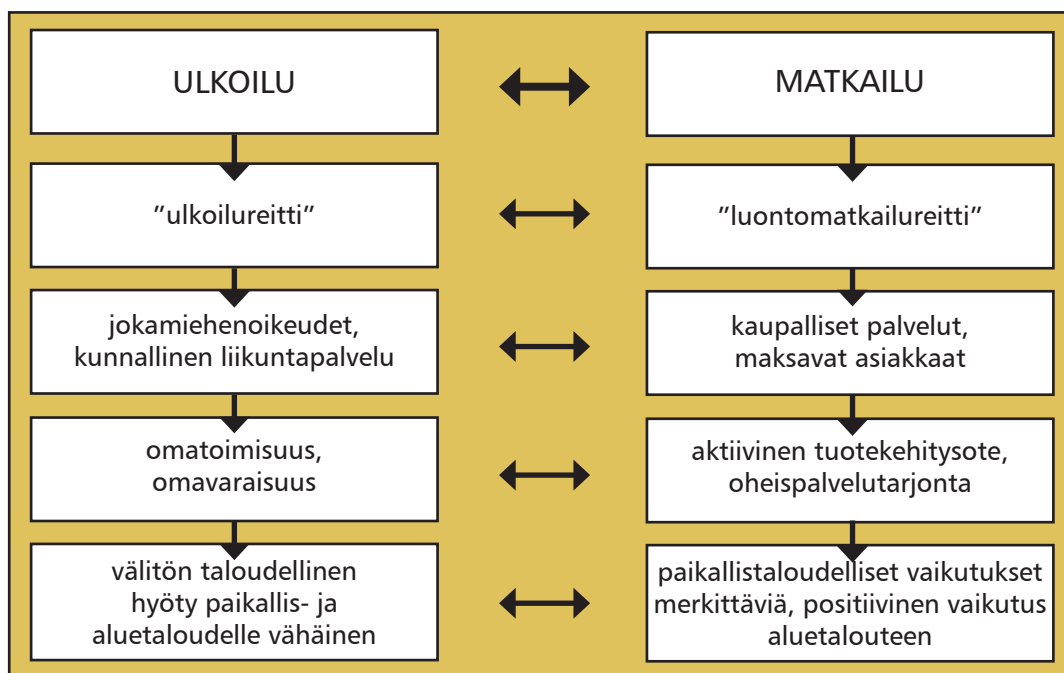
Lähteet: TEM toimialaraportti 10/2010 (Matkailun ohjelmalvelut), TEM toimialaraportti 9/2010 (Matkailun yleisosa), Lapin Matkailutilastollinen vuosikirja 2011, Pohjois-Karjalan ELY keskus, Pohjois-Karjalan talouskatsaus 1/2011 sekä 2/2009

Erilaiset ulkoilu- ja muut virkistyselliset reitit muodostavat maakunnassa toimiville aktiviteettimatkaluuyrityksille keskeisen toimintapuitteen, vaikka reittejä ei välttämättä ole alun perin perustettu matkailun tarpeita silmälläpitäen. Kuvassa 1 on esitetty toiminnallinen ero liikunnallisten ja matkailun tarpeisiin suunniteltujen reittien välillä. Näkökulman laajentamisella ei tarkoiteta sitä, että ulkoilureittien käyttö pitäisi tehdä maksulliseksi. Pyrkimyksenä on sen sijaan tuoda esille se näkökohta, että samoissa toimintapuitteissa on mahdollista harjoittaa myös elinkeinotoimintaa. Sen edellytyksenä on kuitenkin ulkoilureittien ”hienosäättö” vastaamaan paitsi maakunnan ulkopuolelta saapuvien käyttäjien myös paikallisten yrittäjien tarpeita. Huomionarvoista on, että osa reiteillä liikkuvista maakunnan ulkopuolelta saapuvista luontomatkailejoista ei hallitse luonnossa liikkumiseen liittyviä perustaitoja siinä laajuudessa, mikä keskimäärin on taitotaso maakunnan oman väestön piirissä. Myös kansallisissa ja kansainvälisissä ulkoilureittien luokitusjärjestelmissä kiinnitetään aiempaa korostetummin huomiota mm. reittien turvallisuuskysymyksiin (Koskinen 2009).

Reiteistä traileiksi -hankkeen tarkoituksena on täydentää matkailualan vientikaupan kehittämiseen tähtääviä toimenpiteitä reitistökehittämiseen liittyvien toimenpiteiden välityksellä. Luontomatkailuun liittyvä tuotekehitystyö ei ole kestäväällä pohjalla ellei samalla huolehdita reitistöinfrastruktuurin toimivuudesta ja ylläpidosta.

Tässä hankkeessa tarkastelun kohteena on eri harrastusmuotojen käyttöön tarkoitettujen ulkoilureittien muodostama maakunnallinen kokonaisuus sisältäen vaellus-, melonta-, vesiretkely-, pyöräily-, hiihtovaellusreitit sekä moottorikelkailu-urat ja -reitit. **Suunnittelutyön kohteena ovat seudullisia ja maakunnallisia tarpeita palvelevat reitit ja kohteet, joiden ylläpidosta alueen kunnat ovat pääosin vastuussa.** Taajamien lähialueille sijoittuvat kohteet ja reitit eivät ole kehittämisesitysten kohteena muutoin kuin siltä osin, kun niillä voidaan osoittaa olevan merkitystä luonto- ja aktiviteettimatkailun toimintapuitteena.

Nykymuotoisen kuntasektorin vastuulla olevan virkistysreittien ylläpitojärjestelmän keskeisiä ongelmakohtia on reittien ylläpidon koordinoimattomuus maakunnallisesti siten, että reittien moniaktiiviteetti- ja matkailukäytön tarpeet tulisivat huomioituiksi reittien perustamisen menettelyssä sekä korjauskohteiden toteutusaikataulussa ja teknisissä ratkaisuissa. Elinkeinojen kehittämisenäkökulma jää pääsääntöisesti pois suunnitteluperiaatteista, mikä paikoin vaikeuttaa virkistysreittien hyödyntämismahdollisuuksia matkailutuotteissa. Matkailukäyttömahdollisuuden korostaminen tässä yhteydessä on perusteltua toisaalta matkailutulon ansainta-näkökulmasta ja toisaalta siitä näkökulmasta, että laadukkaasti toteutettu reitti-infrastruktuuri antaa ylläpidosta vastaavalle taholle perus-

Kuva 1 Reitistökehittämisen toiminnallinen viitekehys

teet periä palvelun liiketoimintakäytöstä maksu.¹ Matkailuyritysten osalta ensisijainen virkistyspalvelujen liiketoimintakäytön kompensatiomuoto ovat ylläpitoon liittyvät työsuoritukset, jotka yritysten on mahdollista sisällyttää osaksi matkahojelmiansa toteuttamisvalmisteluja. Hankkeen puitteissa tehdyistä taustaselvityksistä on todettavissa mm. se, että myös yksityishenkilöillä on asenteellista valmiutta tukea virkistyspalvelujen (tässä: ulkoilureitit) ylläpitoa pienessä mittakaavassa rahallisesti (Heinonen & Juvonen 2012). Tällä hetkellä maakunnassa ei ole käytössä järjestelmää, jonka välityksellä tämä ”hyväntahtoisuus” voitaisiin kanavoida osaksi virkistyspalvelujen ylläpitoresursseja.²

Olemassa oleva, keskeisiltä osiltaan pitkistä vaellusreiteistä sekä kelkkailu-urista muodostuva maakunnallinen virkistysreitistökokonaisuus, on perustettu pääosin vapaaehtoisilla sopimuksilla ja yhteisymmärryksessä maanomistajien kanssa. Hankkeessa tehtyjen selvitysten ja sidosryhmäkeskustelujen perusteella tämän perinteisen toimintatavan noudattaminen myös jatkossa saa osakseen kannatusta mm. kuntatalouden asettamista reunaehdoista johtuen. Haasteelliseksi asian tekee se, että erilaisiin virkistysreitteihin liittyvät käyttöoikeussopimukset ovat joiltain osin umpeutuneet tai umpeutumassa. Käyttöoikeussopimusten uusintatarve kohdistuu erityisesti maakunnallisiin moottorikelkkailu-urisiin. Kelkkailun runkoyhteydet perustuvat yksityisten maanomistajien (1 000) kanssa tehtyihin vuokrasopimuksiin. Sopimusten uudistamista on pohjustettu valmistelevissa työryhmissä yhteistyössä MTK Pohjois-Karjalan kanssa. Päätöksentekijöinä asiassa toimivat Pohjois-Karjalan kunnat ja asiaan liittyvät ratkaisut määrittävät maakunnallisen virkistyspalvelujärjestelmän tulevaisuuden suuntaviivat. Päätökset vaikuttavat myös siihen, millainen rooli maakunnan luonto- ja aktiviteettimatkaileulla jatkossa on osana matkailuelinkeinoa. Kuvassa 2 on esitetty pelkistetyksi kuntien vastuulle kuuluvan vir-

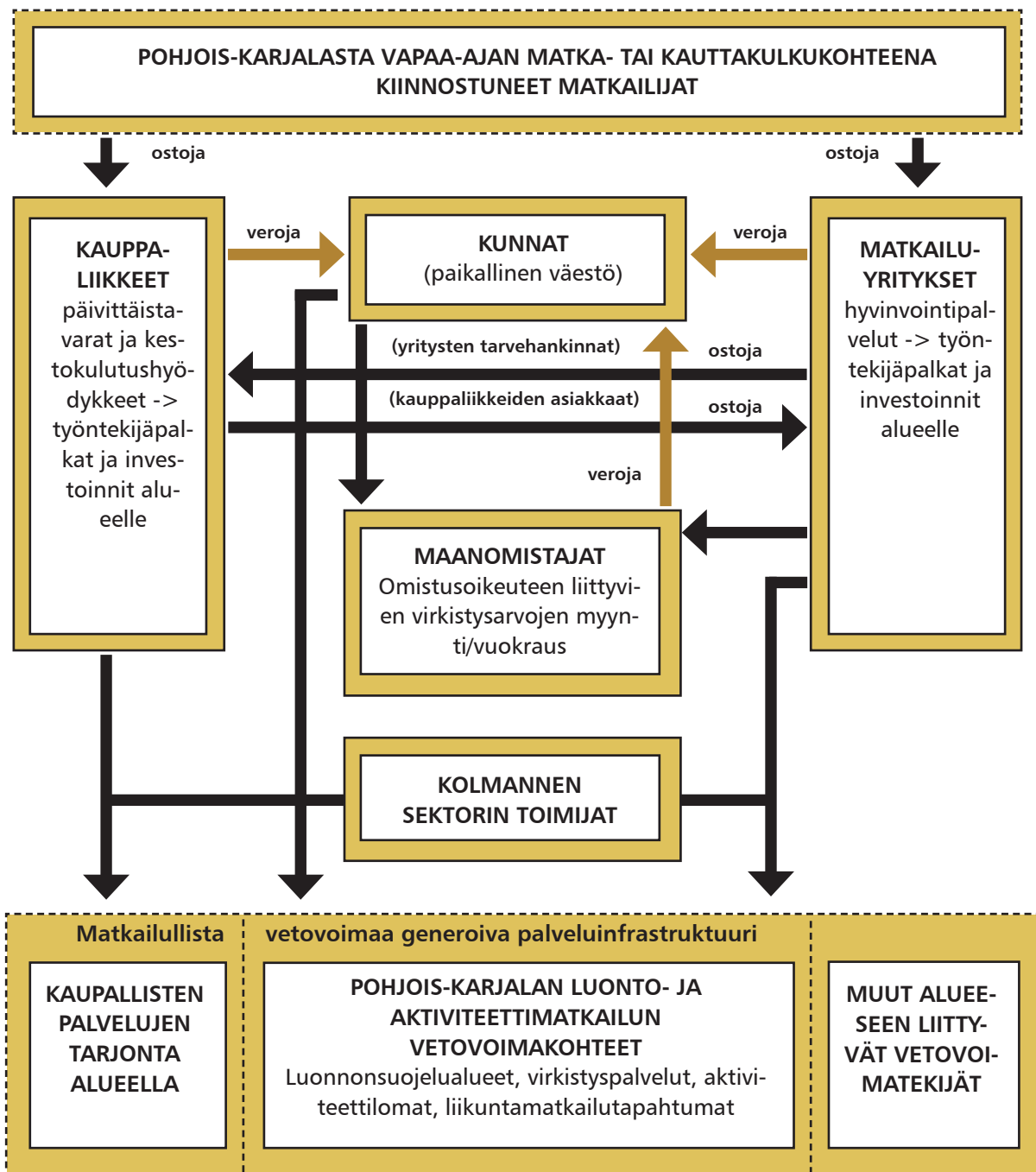
kistyspalvelujärjestelmän aluetaloudelliset yhtymäkohdat.

Paikallis- ja aluetaloudellisesti merkittävin tulovirta maakunnan luontomatkaileussa syntyy valtion ylläpitämien kansallispuistojen ja valtion retkeily- ja virkistysalueiden välityksellä. **Kolin, Patvinsuon ja Petkeljärven kansallispuistojen sekä Ruunaan retkeilyalueen yhteenlaskettu paikallistaloudellinen kokonaistulo-vaikutus oli vuonna 2012 noin 11 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutus noin 144 henkilötyövuotta (Metsähallitus, Luontopalvelut 2013).** Näiden maakunnallisten luontomatkaileun ”kärkikohteiden” ongelmana on se, että kohteiden kävijärakenne painottuu nykyisin lyhytkestoista kiertomatkaileua harjoittavien matkailijoiden ryhmään. Näiden vetovoimakohteiden tulo- ja työllisyysvaikutukset olisivat alue- ja paikallistasolla merkittävästi suuremmat, mikäli matkailijoiden viipymää voitaisiin pidentää esimerkiksi kohteisiin liittyvää virkistyspalvelutarjontaa monipuolistamalla. Keskeisessä roolissa tässä suhteessa on yksittäisten yritysten puitteissa tapahtuva tuotekehitystyö sekä erilaisten oheis- ja lisäpalvelujen tuottaminen. Luonto- ja aktiviteettimatkaileuyritysten liiketoiminnan laajentamisyrittäykset puolestaan ovat sidoksissa mm. mahdollisuuteen tukeutua toiminnallisesti monikäyttöisiin ulkoilu- ja virkistysreitteihin, jotka pääsääntöisesti joudutaan sijoittamaan varsinaisten luonnonsuojelunalueiden ulkopuolelle. Kaikki virkistyspalvelujärjestelmän osat ovat näin ollen merkityksellisiä, kun tavoitellaan toimialaan liittyvien taloudellisten hyvinvointivaikutusten kasvua.

Kunnallisen päätöksenteon näkökulmasta suurimman haasteen *Reiteistä traileiksi* -hankkeessa asetettujen tavoitteiden toteuttamiselle muodostaa asennoituminen teemaan ”yhteiset maakunnalliset virkistyspalvelut”. Perinteisesti ulkoilu- ja virkistysreittien kehittämissymyksiä on tarkasteltu yksittäisen kunnan

1 Oikeudellisesta näkökulmasta virkistysreittien käytöstä voidaan periä maksu, mikäli reitit (”urat”) perustetaan vapaaehtoisin sopimuksin. Niin kutsuttujen virallisten eli toimitusmenettelyllä perustettujen reittien käytöstä ei voida periä maksua, mutta reittiin liittyvien palvelurakenteiden käyttö voidaan tehdä maksulliseksi.

2 Moottorikelkkauria ylläpitävällä Pohjois-Karjalan virkistysreitistöyhdistys ry:llä on sääntöjen nojalla mahdollisuus hyödyntää lahjanluonteisia tukijäsenmaksuja, mutta järjestelmä ei ole käytössä. Jäsenistön vapaaehtoinen tuki kanavoituu yhdistyksen käyttöön pääasiassa jäsenyhdistyksissä tehtävän laajamittaisen ajourien hoitoon liittyvän talkootyön välityksellä.

Kuva 2 Kunta- ja yksityisen sektorin vastuulla olevan virkistyspalvelujärjestelmän aluetaloudellinen viitekehys (keskeiset tulo- ja pääoma-virrat sekä verovaikutukset)

peruspalvelujen järjestämisasiana. Tästä syystä mm. reittien toteuttamiseen liittyvät tekniset ratkaisut ja infrastruktuuriin ylläpitoon osoitetut resurssit määräytyvät kuntakohtaisten ”standardien” pohjalta. Reittien kehittämisen lähtökohdanna on pääsääntöisesti kunnallisen liikuntapaikkarakentamisen näkökulma eikä elinkeinon kehittämisen. Nykyaikana ihmiset yleisesti ottaen harrastavat aiempaa monipuolisemmin erilaisia liikunnallisia lajeja ja myös matkustavat aiempaa enemmän erilaisiin harrastuspaikkoihin. Tästä syystä tietyt perinteiset ”kunnalliset” lähi-

virkistykseen tarkoitetut kohteet ovat rakentuneet käyttäjäprofiililtaan entistä enemmän matkailukohteiden luonteisiksi. Luontomatkailulle on toisaalta luonteenomaista mm. se, että erilaisen kaupallisten tuki- ja oheispalvelujen kysyntä kohdentuu myös muualle kuin varsinaisen matkakohteen sijaintipaikkakunnalle. Myös tämän vuoksi on paikallaan pohtia, voitaisiinko näiden luontomatkailun vetovoimaelementtien ylläpito järjestää nykyistä enemmän yhteisvastuu -periaatteen pohjalta.

3 Maakunnallisen ulkoilu- ja virkistysreitistön palveluajatus ja rakenne

Kartoissa 1 ja 2 on esitetty Reiteistä traileiksi-hankkeen pohjaehdotus maakunnallisesta virkistyspalvelukokonaisuudesta. Esitysten perusteena ovat seuraavat näkökohdat:

1. Perinteinen, Joensuusta Pielisen-Karjalaan ja Ilomantsiin ulottuva pitkien vaellusreittien muodostama reitistökokonaisuus pyritään säilyttämään toiminnallisena kokonaisuutena siten, että vaellusreittinä lakkautetut tai lakkautettavat reittiosat korvataan pyöräily- tai melontareiteillä. Reitistökokonaisuuden houkuttelevuutta virkistys- ja matkailukohteena pyritään kasvattamaan lisäämällä reittien monikäyttöisyyttä. Ulkoilureittien rinnakkaisina käyttömuotoina tulevat – soveltuvin osin – kysymykseen lumettomana aikana melonta, patikointi sekä maastopyöräily ja talviaikana hiihto (laturetket) ja koiravaljakkosafarit.
2. Virkistyspalvelutarjonnan alueellista tasapuolisuutta pyritään edistämään liittämällä maakunnalliseen kokonaisuuteen erityiskohteita maakunnan länsi- ja eteläosasta. Lumettomana aikana näihin kohteisiin sisältyy perhemelontaan soveltuvia lyhyitä melontareittejä, järviolueiden veneily- ja vesiretkelureitteihin liittyviä retkisatamakohteita sekä osia maakunnallisesta lintutorniverkostosta. Talvikauden reittitarjonnassa korostuvat moottorikelkkailu-urat, joiden painopistealuetta on erityisesti Keski-Karjala. Lisäksi talvikauden virkistysreitistökokonaisuuteen on liitetty mm. Joensuun seudun latureittiverkosto.

3. Moottorikelkkailun maakunnallisten runkourien linjaukset on määritelty seuraavien periaatteiden pohjalta:

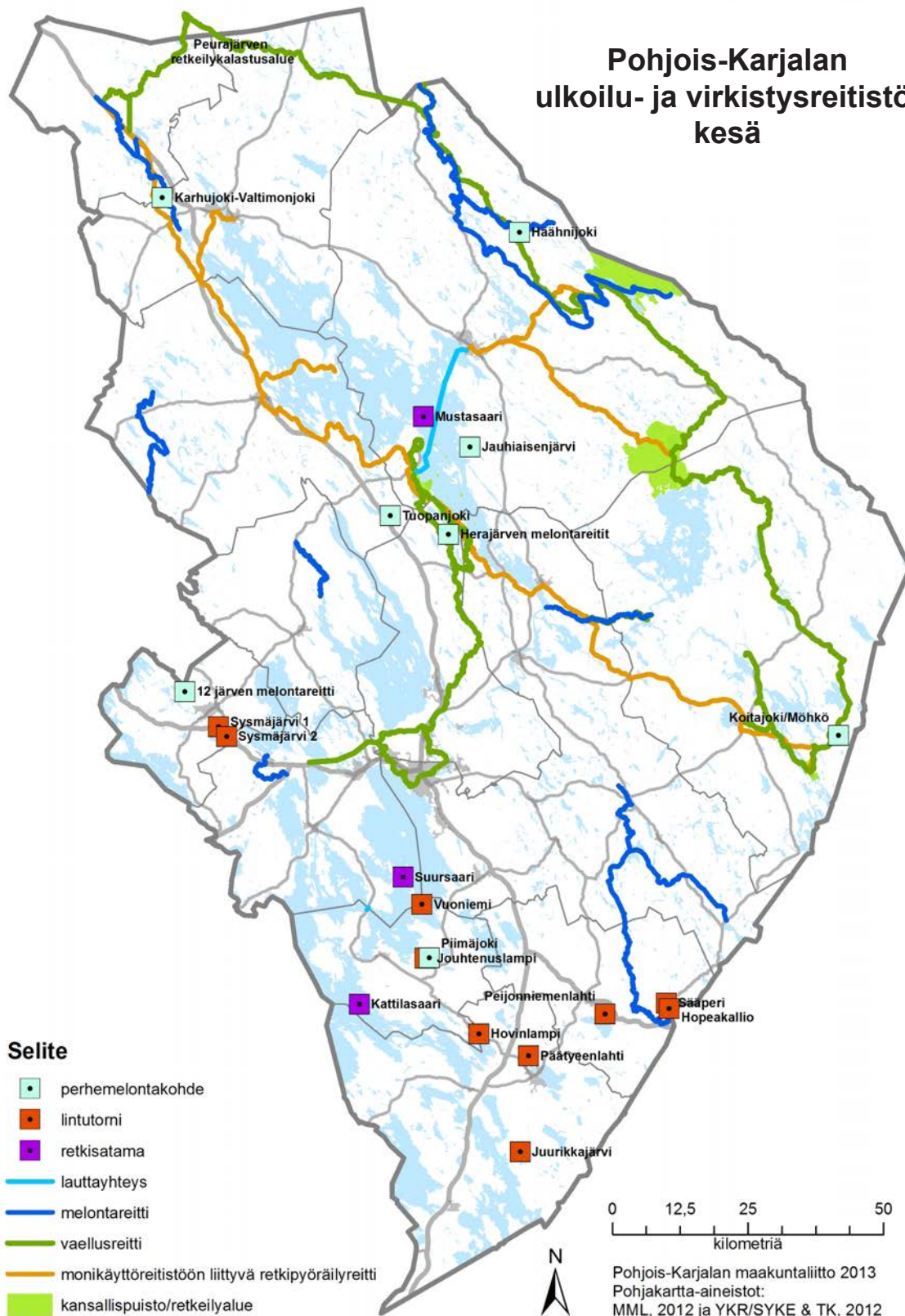
- Maakunnan keskeisimmistä väestökeskittymistä on kulkuyhteys runkourille.
- Runkourat mahdollistavat pääsyn maakunnan tärkeimpiin matkailupalvelukeskittyymiin sekä muihin harrastukselle välttämättömiin palvelupisteisiin.
- Maakunnan sisäistä liikennettä palvelevilta runkourilta on kulkuyhteys naapurimaakuntiin ja Niiralan rajanylityspaikalle.
- Moottorikelkkailun runkourat pyritään siirtämään pois vesistöalueilta.

4. Maakunnallisen virkistyspalveluverkoston mitoituksen lähtökohtana on ylläpitoon tarvittavan maakunnallisen rahoitusresurssin säilyttäminen nykyisen tasoisena.

Esityksen mukaisella virkistyspalvelurakenteella pyritään siihen, että palvelut ovat helposti saatavissa maakunnan väestökeskittymistä ja että ne samalla tarjoavat toimintapuitteita ulkoilureittejä ja virkistysaluekohteita hyödyntävälle matkailutoiminnalle. Huomionarvoista on, että virkistysreitistön monikäyttöisyyden toteutuminen erityisesti matkailijoiden osalta edellyttää paikallisilta matkailualan toimijoilta vahvaa sitoutumista reitistön toiminnallisuuden kehittämiseen mm. varustevuokrauksen ja muun oheispalvelutarjonnan välityksellä.

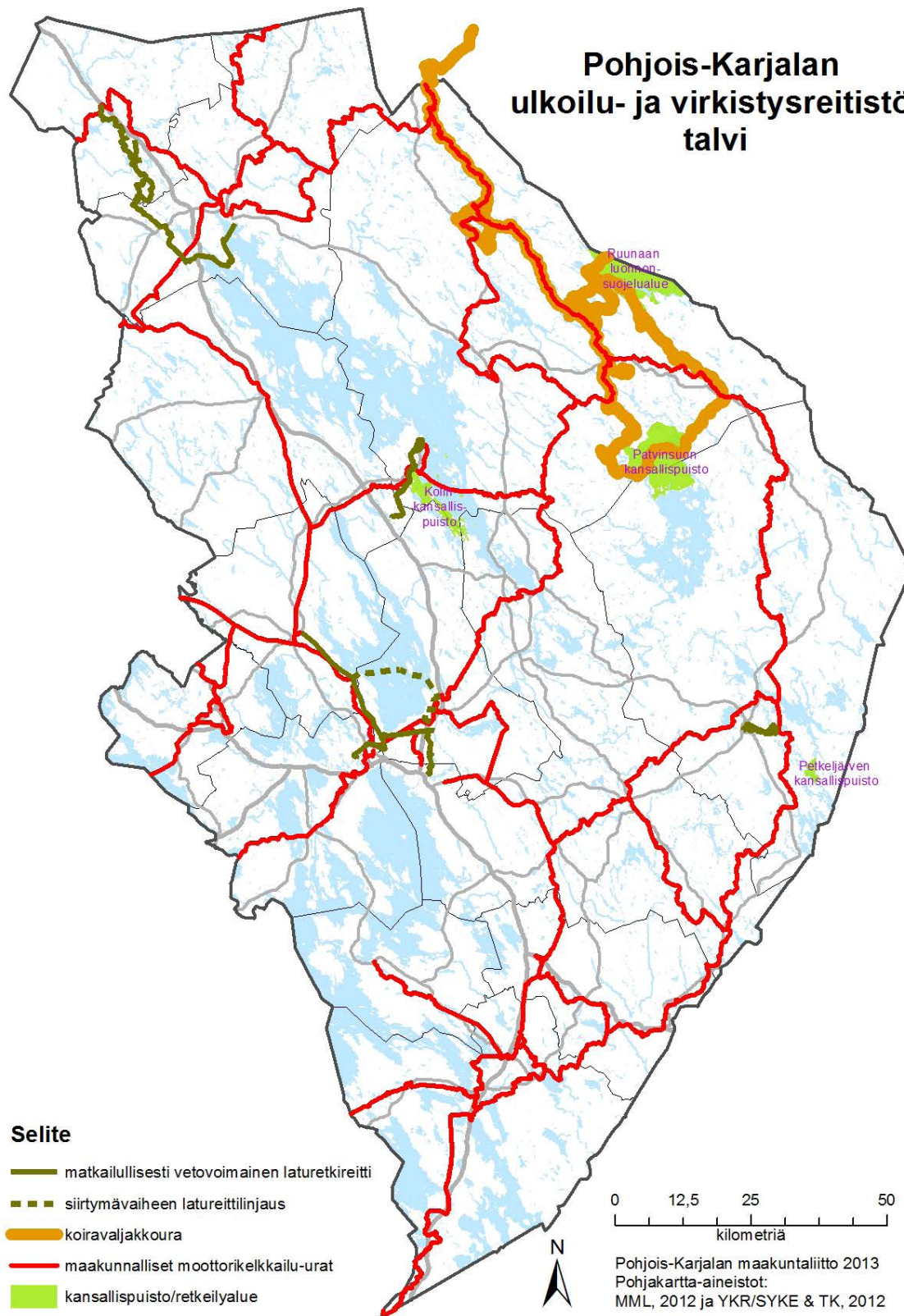
Pohjois-Karjalan ulkoilu- ja virkistysreitistö/ kesä

Kartta 1

Tavoitteellinen verkosto/kesä

Pohjois-Karjalan ulkoilu- ja virkistysreitistö/ talvi

Kartta 2

Tavoitteellinen reitistö/talvi

4 Virkistysreitistön ylläpitomalli

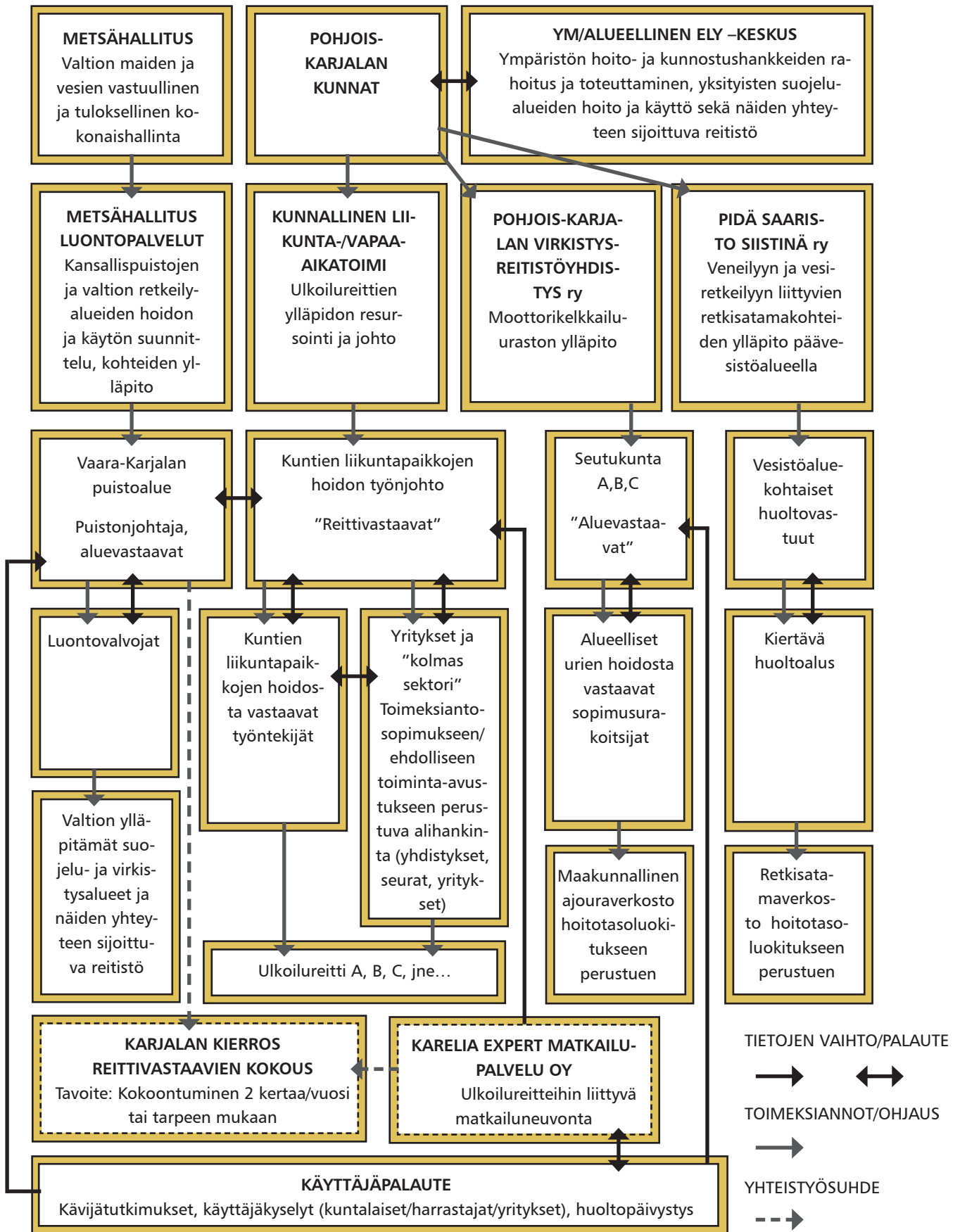
Kuvassa 3 on esitetty maakunnassa nykyisin noudatettava virkistyspalvelujen ylläpitojärjestelmä. Ylläpitojärjestelmän organisoitumisessa on lähtökohtana pääsääntöisesti se, että kukin taho hoitaa linjaorganisaationa oman sektorinsa velvoitteet kulloistenkin resurssien puitteissa eikä ulkoilu- tai muiden virkistysreittien ylläpitoon tai kehittämissuunnitteluun liittyvissä kysymyksissä systemaattisesti tiedustella muiden toimijoiden näkemyksiä. Suunnittelukoordinaation puutteista johtuen yksittäisten toimenpiteiden aikataulutus ja toteutus riippuu asianomaisten toimijoi-

den kulloisista resursseista ja intresseistä eikä maakunnallisesta näkökulmasta tarkoituksenmukaista palvelurakennetta saada luotua.

Kuvassa 4 on kuvattu Reiteistä traileiksi -hankkeen esitys maakunnallisten virkistyspalvelujen ylläpito-organisaation toiminnallisesta rakenteesta. Mahdollisia vaihtoehtoisia organisoitumismuotoja on käsitelty seikkaperäisemmin suunnitelman liiteraportissa 2. Raportissa on käsitelty perusvaihtoehtoina seuraavat toimintamallit:

- VE 1. Täydennetään nykyistä maakunnallisten virkistyspalvelujen ylläpitojärjestelmää perustamalla kuntien avuksi matkailuyrittäjien yhdistysten muodostama ja virkistyspalvelujen hoitoon erikoistuva voitto tavoittelematon osuuskunta sekä toiminnan koordinoinnista maakunnallisesti vastaava erityinen virkistyspalveluasiamiehen toimi. Järjestelmässä kuntien rahoitusvastuut toteutuvat välillisesti Pohjois-Karjalan maakuntaliiton alaisuuteen perustettavan asiamiestoimen kustannusten sekä maakunnallisiin virkistyspalveluihin liittyvien käyttöoikeussopimuskorvausten muodossa. Lisäksi kuntien rahoitusvastuun piiriin lukeutuvat kuntien hoito-osuuskunnalta suorittamien ulkoilureittien hoitoon tai muihin vastaaviin palveluhankintoihin liittyvät kustannukset.
- VE 2. Perustetaan uusi maakunnallinen kuntien johtama Pohjois-Karjalan virkistyspalveluyhdistys ry seudullisia tarpeita palvelevien virkistysalueiden ja -reittien ylläpidon koordinointia ja hankepohjaista kehittämistoiminnan toteuttamista varten. Järjestelmässä kuntien rahoitusvastuut toteutuvat väestömäärään, reittikilometreihin ym. kriteereihin suhteutetun jäsenmaksun muodossa. Poikkeuksen muodostaa moottorikelkkailu-urasto, jonka ylläpidon rahoitus toteutetaan itsenäisen järjestelmän välityksellä.
- VE 3. Laajennetaan sääntö- ja organisaatiomuutoksilla Pohjois-Karjalan virkistysreitistöyhdistys ry:n toimintakenttää siten, että se kattaa eri harrastusmuotoihin liittyvien, seudullisia tarpeita palvelevien virkistysreittien ja -kohteiden ylläpito- ja kehittämistehtävät. Järjestelmän rahoitus perustuu kuntien jäsenmaksuihin. Kuntien jäsenmaksun määrittelyssä arvioidaan eri reittimuotojen ym. virkistyspalvelukohdeiden ylläpidon vaatima rahoituksellinen kokonaistarve ja kuntarahoitteisten resurssien kohdentamisessa pyritään tasapuolisuuteen eri harrastusmuotojen välillä. Moottorikelkkailu-uraston ylläpidossa tukeudutaan edelleen myös käyttömaksuihin yhteysverkoston maakunnallisen toimivuuden turvaamiseksi.

ULKOILU JA VIRKISTYSREITTIIEN YLLÄPITOON OSALLISTUVAT TOIMIJA

Kuva 3

Pohjois-Karjalan maakunnallisten virkistysreittien ja luontokohteiden nykyinen ylläpitojärjestelmä

Toiminnan uudelleen organisoitumisen keskeisenä tavoitteena on parantaa kuntien keskinäistä ja kuntaorganisaation sisällä eri hallinnonalojen välistä koordinaatiota ulkoilu- ja virkistysreittien ja -kohteiden ylläpitokysymyksissä. Pyrkimyksenä on myös liittää suunnittelujärjestelmään nykyistä vahvemmin mukaan elinkeinojen kehittämiskökulma. Tämän toteuttamiseksi tavoitellaan työnjakoa, jossa yksittäiset kunnat vastaisivat

kuntalaisten lähivirkistyspalveluista itsenäisen tavoitteenasettelun ja resursoinnin pohjalta. Maakunnallisesti vetovoimaiset ja samalla matkailukäytön näkökulmasta keskeiset ulkoilureitit ja virkistysaluekohteet siirrettäisiin maakunnallisen ylläpito-organisaation vastuulle. Rahoituskallisesti tavoitteena on se, että perustettava organisaatio kykenee rakentamaan toimintansa osittain yksityisen rahoituksen varaan.

<p>MAAKUNNALLINEN VIRKISTYSPALVELUJEN YLLÄPITO-ORGANISAATIO Toiminnan johto: Pohjois-Karjalan kunnat Operatiivinen vastuu: Toiminnanjohtaja/virkistyspalveluasiamies</p>	
<p>AVUSTAVAT VALMISTELUELIMET Tehtävä: Virkistyspalvelujen ylläpitoon liittyvien toimintasuunnitelmien valmistelu, työkohteiden priorisointi ja mahdollisten kuntasektorin ulkopuolisten alihankintatoimeksiantojen valmistelu Päätöksenteko: Kuntien vastuuvirkamiehet</p>	<p>HOITO-ORGANISAATIO Osallistujat: Kuntien tekninen/ liikuntatoimi, matkailuyritykset/ yhteistoimintaorganisaatiot, kolmannen sektorin toimijat (yhdistykset, seurat, harrastusjärjestöt ym.), virkistyspalvelujen hoitotehtäviin erikoistuneet yritykset</p>
<p>NEUVOA-ANTAVAT VALMISTELUELIMET Tehtävä: Virkistyspalvelujen kehittämistarpeita koskevat esitykset, eri intressiryhmien vuoropuhelu ja tavoitteiden yhteensovittaminen</p>	<p>SÄHKÖINEN PALVELUINFO- JA KÄYTTÄJÄPALAUTEJÄRJESTELMÄ, KÄVIJÄTUTKIMUKSET Vastuutaho: Karelia Expert Matkailupalvelu Oy Toiminnan tuki: Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Karelia Ammattikorkeakoulu, UEF, Matsähallitus</p>

Kuva 4

Pohjois-Karjalan maakunnallisten virkistyspalvelujen ylläpito-organisaation toiminnallinen rakenne

5 Virkistyspalvelujen ylläpidon rahoitus

Rahoitusmallin keskeiset periaatteet:

1. Eri ulkoilumuotojen toimintapuitteiden ylläpitoon osoitettava rahoitus sidotaan asianomaisen harrastuksen suosioon taulukossa 2 esitetyllä tavalla. Perusteluna on se, että resurssien kohdentamisessa ei muutoin voida ristiriidattomasti huomioida eri intressiryhmien tasapuolista kohtelua.
2. Maakunnallisten virkistyspalvelujen ylläpidon rahoitusraami asetetaan alkuvaiheessa tasolle noin 300 000 euroa/vuosi. Tästä summasta monikäyttöulkoilureitteihin ja virkistysaluekohteisiin osoitetaan 150 000 € ja moottorikelkkaurien ylläpitoon 150 000 €.

Pohjois-Karjalan maakunnallisten virkistyspalvelujen ylläpidon tavoitetasoksi asetetaan noin 300 000 euroa/vuosi.

3. Yksityisellä rahoituksella on jo nyt kohtuullisen merkittävä rooli erityisesti moottorikelkkailu-urien ylläpidossa. Jatkossa yksityistä rahoitusta on edelleen kasvatettava erityisesti niiden yritysten osalta, jotka hyödyntävät liiketoiminnassaan vetovoimaisia reittejä.

Yksityisen rahoituksen/rahassa mitattavien suoritusten tavoitetasoksi asetetaan noin 150 000 euroa/vuosi.

- ulkoilureitteihin kohdentuvana 25 000 €/vuosi
 - moottorikelkkailu-urisiin kohdentuvana 125 000 €/vuosi
4. Kuntarahoituksen nettomääräinen osuus riippuu osittain yksityisen rahoituksen kertymästä, mutta sen määrä on maakunnallisesti korkeintaan 1,0 €/asukas/vuosi eli enimmillään se tekisi yhteensä noin 165 000 euroa.

Kuntarahoituksen tavoitetasoksi maakunnallisten virkistyspalvelujen ylläpitämiseksi asetetaan noin 150 000 euroa/vuosi.

Tästä summasta noin 125 000 euroa kohdentuu ulkoilureittien ylläpitoon ja noin 25 000 euroa moottorikelkkailu-urien ylläpitoon.

Ulkoilureittien osalta kuntien keskinäinen rahoitusvastuu määräytyy suhteessa kunnan väestömäärään sekä kunnan alueelle sijoittuvien virkistysreittien ja kohteiden määrään. Kunta-kohtaisten kustannusten maksimitasoksi on määritelty 1,50 €/asukas/vuosi. Ylimenevä maksurasite kompensoidaan yksityisestä rahoituskertymästä osoitettavalla avustuksella.

Koska maakunnallisia (= maakunnan väestön yhteisiä) virkistystarpeita palvelevat reitit ja kohteet eivät sijoitu alueellisesti tasapuolisesti eri kuntien alueelle, osa kunnista näyttäytyy rahoitusmallissa nettomaksajan roolissa ja osa kunnista puolestaan on nettosaajan roolissa. Laskentamalliin on sisällytetty 5 000 euron suuruinen yksityisrahoitteinen harkinnanvarainen erä, joka on tarkoitettu kohdennettavaksi väestöpohjaltaan pienempien kuntien ”ylisuurten” nettomaksuosuuksien kompensointiin. Kohkien 2.–4. kunnittainen erittely on esitetty taulukossa 3.

5. Kunnittaiset rahoitusosuudet laskutetaan ylläpito-organisaatiolle vaikka tietyt palveluverkostoon sisältyvät kohteet olisivat vielä osittain toteuttamatta. Kertyneet varat, jotka jäävät ”yli” (kohteiden hoitoon ei kulu mitoituksen mukaista rahamäärää tai kohteet vielä rakentamatta) rahastoidaan tulevia investointeja varten ja korvamerkitään esimerkiksi seutukunnallisesti. **Tavoitteena pidetään sitä, että vuosittain kertyvästä rahoitustuotosta (kunnat + yksityinen rahoitus) 20–25 % siirretään investointirahastoon.** Investointirahaston varoja käytetään kehittämishankkeiden omarahoitusosuuksien rahoittamiseen tai suoraan ylläpito-organisaation päätöksentekoelementtien hyväksyntään investointikohteisiin. Lisäksi rahaston varoilla voidaan hankkia reitti-verkoston ylläpitoon sekä täydentämiseen liittyviä käyttöoikeuksia tai liitännäisalueiden toteuttamiseen tarvittavia maa-alueita maanomistajilta.

Taulukko 2 Maakunnallisen virkistyspalveluverkoston ylläpito:
Rahoituksen kohdentamisen periaatteet

Harrastusmuoto (tilanne LVVI 2 v.2010, Itä- Suomen suuralue)	Harrastuksen suosio% / mitoitusluku		Osuus (euroa) maakunnallises- ta ylläpitorahas- tosta	Käyttökohde/ virkistystoiminnan osa-alue
• Patikointi (väh. 10km/0,5 pv)	26,0	23,0	37 950	(taajamien vaikutusalueille sijoittu- vat reitit, matkailukohteisiin tukeu- tuvat reitit)
• Retkeily, erävaellus	10,5	9,3	15 345	(ulkoilun runkoreitit)
• Maastopyöräily	7,6	6,7	11 055	(ulkoilun runkoreitit, matkailukoh- teisiin tukeutuvat reitit)
• Maastoratsastus	5,0	4,4	7 260	(matkailukohteisiin tukeutuvat reitit)
• Koiravaljakkoajelu	1,4	1,2	1 980	(ulkoilun runkoreitit)
Ulkoilureittiharrastukset			73 590	MONIKÄYTTÖ-ULKOILUREITIT
• Moottorikelkkailu	17,1	15,1	24 915	Moottorikelkkailu-urat
• Hiihtoretkeily (>20 km)	14,4	12,7	20 955	Laturetkireitit
• Melonta	12,9	11,4	18 810	Melontareitit
• Pyöräretkeily (väh.30km/0,5 pv)	9,3	8,2	13 530	Pyöräretkeilyreitit
• Matkaveneily	9,0	8,0	13 200	Retkisatamat
• Lintujen tarkkailu			5 000	Maakunnallinen lintutorniverkosto
	113,2	100,0	170 000	

Mallin rahoituspohja: Kuntien rahoitusosuus 165 000 €, lahjan luonteinen rahoitus 5 000 €.
Harrastustiedot: Ulkoilutilastot 2010, LVVI 2-tutkimus 2008–2011, Tilastot,
METLA, ulkoilututkimus, MetINFO 2012.

Virkistyspalvelujen ylläpidon rahoitukseen liittyen on huomioitava se, että esitetystä mallissa ei ole erikseen huomioitu erilaisten ulkoilureittien käyttöoikeuksiin liittyvää kustannustekijää. Kustannusvaikutuksiltaan merkittävimmät kuluerät liittyvät maakunnallisten moottorikelkkailu-urien sekä ulkoilun runkoreittien käyttöoikeussopimusten uusimiseen. Reittipohjien maa-alan kokonaismäärä on noin 700 hehtaaria. Mikäli asiassa tavoitellaan maakunnallista linjausta, virkistysreitteihin liittyvien käyttöoikeuksien lunastuksen hinta määrittyy maakunnallisen puitesopimuksen perusteella. Suomessa toteutetuissa reitistöhankeissa maanomistajakorvausten taso on vaihdellut Lapin 100–300 €/hehtaari tasolta Etelä-Suomen 300–800 €/hehtaari kustannustasoon. Näiden vertailutietojen kohdalla on syytä huomioida, että kyseessä ovat olleet toimitusmenettelyllä perustetut reitit, joten korvaus on ollut luonteeltaan kertakorvaus pysyvästä käyttöoikeudesta. Korvausten yhteismäärä tulee joka tapauksessa

olemaan niin merkittävä, että rahoituksellisesti sopimusten uusiminen jouduttaneen toteuttamaan vaiheittain.

Esitetyn kaltainen rahoitusmalli merkitsee sitä, että tietyille harrastusmuodolle voidaan osoittaa vain tietyt laajuinen palveluverkosto. Verkoston laajentaminen on mahdollista vain sitä kautta, että toimijat sitoutuvat itse vastaamaan mahdollisten lisäosien ylläpidosta. Taulukossa 4 on esitetty yhteenveto rahoitusraamin mahdollistaman verkoston laajuudesta ohjeellisiin ylläpidon yksikkökustannuksiin peilaten. Järjestelmän tavoitteena on nimetä maakunnalliseen verkostoon vain ne kohteet, joiden ylläpitoon on varattu määräraha. Asia on merkityksellinen erityisesti matkailumarkkinoinnin näkökulmasta koska niiden tahojen, jotka välittävät palveluista tietoa maakunnan ulkopuolelle on voitava luottaa siihen, että palveluverkoston laatu vastaa sitä mitä potentiaalisille asiakkaille luvataan.

Taulukko 3 Ylläpidon kustannusraami ja rahoitusosuudet kunnittain. Kustannusten tasausjärjestelmän toimintaperiaate.

Palveluosi- on ylläpidon vastuukunta	Ylläpidon ¹ kustan- nusraami (€)		Kunnan rahoi- tusosuus netto/€/asukas		Kunnan rahoi- tusosuus netto/€/asukas		Osuus (€) maakunnallinen rahasto/yksityinen tuki		
	ULKOILU	M-URA	ULKOILU	M-URA	ULKOILU	M-URA	ULKOILU	M-URA	
Ilomantsi	20 300	13900	8 751	1,5 ²	2 245	0,4	1 722	4 520 ³	11 655
Joensuu	21 050	18 800	33 915	0,5	4 714	0,1	-12 865		14 086
Juuka	4 450	7 00	7 373	1,4	1 347	0,2	- 2 923		5 653
Kitee	6 900	18 000	5 898	0,5	2 469	0,2	1 002		15 531
Kontiolahti	20 000	8 400	13 271	0,9	2 020	0,1	6 729		6 380
Lieksa	28 280	30 300	18 877	1,5 ²	2 918	0,2	4 687	4 716 ³	27 382
Liperi	13 305	5 300	10 322	0,8	2 020	0,2	2 983		3 280
Nurmes	9 550	18 700	8 847	1,1	2 469	0,3	703		16 231
Outokumpu	2 170	5 700	4 424	0,6	1 122	0,2	- 2 254		4 578
Polvijärvi	2 325	8 000	4 424	0,9	898	0,2	-2 099		7 102
Rääkkylä	1 825	2 300	1 475	0,6	673	0,3	350		1 627
Tohmajärvi	3 425	9 300	4 424	0,9	1 347	0,3	-999		7 953
Valtimo	11 505	3 900	3 655	1,5 ²	673	0,3	2 658	5 192 ³	3 227
YHTEENSÄ	145 085	149 600	125 657		24 915		5 000⁴	14 428	124 685⁵
RAHOITUS YHT.	294 685		KUNNAT YHT.		150 572		YKSITYINEN YHT.		144 113

1. ULKOILU = ulkoilureitit, M-URA = moottorikelkkailu-urat. Raamin perusteena ovat taulukossa 1 esitetyt laskennalliset yksikkökustannukset.
2. Yksityisellä rahoituksella kompensoitu maksutaso.
3. Maksutasoerojen tasaamiseen vaadittava yksityisen rahoituksen määrä.
4. Harkinnanvaraisiin kunta-avustuksiin tarkoitettu yksityisrahoitteinen määräraha.
5. Moottorikelkkaurien talviaikaisen ylläpidon edellyttämä yksityinen rahoitus (lupamaksutulot, kerhojen ym. yksityisten tahojen myöntämät avustukset, harrastajien talkootyö).

Taulukko 4 Maakunnallisen virkistyspalveluverkoston laajuus

Reittityyppi/kohdetyyppi	Osuus (€) maakunnalli- nen rahasto	Hoitokustan- nus €/km/yks.	Ohjeellinen reitit- ön laajuus (km)/ kohdemäärä (kpl)
Monikäyttö-ulkoilureitit	73 590	170	435
• Taajamien lähialueet		300	
• Matkailupainotteiset reitit		200	
• Erävaellusreitit		100	
Moottorikelkkailu-urat	24 915	100 ¹	1 496 ²
Laturetkireitit	20 955	100	210
Melontareitit	18 810	55	340
Pyöräretkeilyreitit	13 530	40	340
Retkisatamat	13 200	1 300	10
Lintutornit ja oheisrakenteet	5 000	500	10
YHTEENSÄ	170 000		

1. Talviaikaiset keskimääräiset kunnossapitokustannukset tavoitetilanteessa. Mitoitukses-
sa on huomioitu kelkkailun harrastajien omavastuu -osuus.
2. Maakuntakaavaan mukainen uraverkosto. Urien kokonaismäärässä ovat mukana vielä
toistaiseksi rakentamatta olevat yhteydet.

6 Toimenpidesuosituksset

Vaihe 1

Maakunnalliseen järjestelmään siirtyminen matkailullisesti tärkeiden ulkoilu- ja virkistyspalvelujen ylläpidon osalta vaatii alueen kunnilta ensin periaatteellisen kannanoton ydinkysymykseen: *Voidaanko kuntalaisille tuottaa virkistyspalveluja myös maakunnallisessa viitekehyksessä?* Mikäli vastaus tähän kysymykseen on myönteinen, prosessissa voidaan edetä kuvassa 5 esitettyjen askelmerkkien mukaisesti. Periaatepäätöksen yhteydessä kuntien tulee muodostaa kantansa siihen, mikä esillä olleista vaihtoehtoisista organisoitumismuodoista näyttäytyy tarkoituksenmukaisimmalta.

Vaihe 2 ja 3

Maakunnallisen virkistyspalveluverkoston tavoitteellisesta rakenteesta on tuotettu Reiteistä trailleiksi -hankkeessa ja sen laajassa sidosryhmäverkostossa pohjaesitys. Tarkoituksena on, että kunnat käyvät läpi tehdyn esityksen ja antavat kommenttinsa siihen. Esitys käsittää siis keskeisimmiltä osiltaan seuraavat kokonaisuudet:

- Maakunnallisen virkistyspalvelujen kokonaisuuden (reitit ja alueet)
- Vaihtoehtoiset ylläpitomallit (3 vaihtoehtoa)
- Ylläpidon rahoituksen

Tämän jälkeen hankkeen suunnitelmaan tehdään tarvittavat tarkennukset ja tämä tarkennettu suunnitelma toimitetaan kuntiin hyväksyttäväksi. Samassa yhteydessä toimitetaan kuntiin arvioitavaksi valitun maakunnallisen ylläpito-organisaation hallintomalliin liittyvä ehdotus sisältäen organisaation säännöt sekä esityksen talous- ja toimintasuunnitelmaksi.

Vaihe 4

Kun maakunnallisen ylläpitojärjestelmän hallintomallin sekä rahoituksen periaatteet ja kunta-kohtaiset vastuut on hyväksytty kunnissa, on mahdollista valmistella ylläpito-organisaation perustamista koskeva päätösesitys. Riippuen valittavasta organisoitumismuodosta esillä tulee olemaan joko osuuskunta tai yhdistys -muotoisen toiminnan käynnistäminen tai uudelleen linjaaminen.

1. MAAKUNNALLISEN VIRKISTYSPALVELUJÄRJESTELMÄN PERIAATTEELLINEN HYVÄKSYNTÄ KUNNISSA

Periaatepäätös järjestelmän käyttöönotosta sekä mahdollisten reunaehtojen määrittely
-> Kannanotto ylläpito-organisaation vaihtoehtoisin hallintomalleihin

2. TAVOITTEELLISEN MAAKUNNALLISEN VIRKISTYSPALVELUVERKOSTON MÄÄRITTELY (mahdolliset täsmennykset esitykseen)

Perusteet: Kuntien asiantuntijavirkamiesten näkemykset, palveluverkoston tukeutuvien matkailuyritysten sekä harrastus- ja ympäristöjärjestöjen näkemykset (asiantuntijahaastattelut, kehittämissyhmä-työskentely), avoin kansalaispalaute (reitistö-foorumi -toiminta, reitistön käyttäjäkysely), maanomistajien näkemykset (yhteistyö: MTK, Metsähallitus, metsäyhtiöt), suunnittelu- ja valvontaviranomaistahojen näkemykset (yhteistyö ja ohjaus: Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Pohjois-Karjalan ELY-keskus)

3. YLLÄPITO-ORGANISAATION HALLINTOMALLIA, RAHOITUSTA JA TOIMINTAA KOSKEVA PÄÄTÖKSENTEKO

Ylläpito-organisaation perustamiseen liittyvät valmistelevat toimenpiteet: Organisaation hallintomalli ja säännöt, toimintasuunnitelma, talousarvioesitys -> Kuntien hyväksyntä (valtuustot)

4. MAAKUNNALLISEN YLLÄPITO-ORGANISAATION PERUSTAMINEN

Perustamiskokous, toimielimien järjestäytyminen, toimihenkilöiden valinta

Kuva 5

Maakunnallisen virkistyspalvelujen ylläpitojärjestelmän toimintaperiaate ja toteuttaminen vaiheittain

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton julkaisuja

Pohjois-Karjalan liiton nimi muuttui 1.1.2005
Pohjois-Karjalan maakuntaliitoksi

1993

- 1 Toimintasuunnitelma ja talousarvio 1.6.–31.12.1993
- 2 Kuntayhtymäsuunnitelma vuosiksi 1994–1998, toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodeksi 1994
- 3 Joensuun seudun seutukaava

1994

- 4 Toimintakertomus 1.6.–31.12.1993
- 5 Selvitys Tanskan maaseutualueille kohdistetuista EY:n rakennerahastojen tuista
- 6 Kuntayhtymäsuunnitelma 1995–1999, toimintasuunnitelma ja talousarvio 1995
- 7 Pohjois-Karjalan kehittämissuunnitelma vuosille 1995–1999
- 8 Pohjois-Karjalan maaseutuohjelma vuosille 1995–1999
- 9 Pohjois-Karjalan saaristo-ohjelma
- 10 Pohjois-Karjalan jätehuollon alueellinen yhteistyö sekä uudet käsittelymenetelmät
- 11 Pohjois-Karjalan EU-ohjelma vuosille 1995–1999
- 2. korjattu painos 1995
- 3. osittain korjattu painos 1996
- 12 Joensuun seudun kansainvälinen asema ja sen vaikutus seudun kehittämissuunnitelmaan

1995

- 13 Kylät ja kunnat kehittäjinä Itävallassa
- esimerkkinä syrjäinen Waldviertel
- 14 Maakunnan kehittämissuunnitelman seurantaraportti vuodelta 1994
- 15 Raja-alueen kehittämissuunnitelma: Itä-Suomi ja Karjalan tasavalta
- 16 Asumisen tulevaisuus ja yhteistyö Joensuun seudulla
- 17 Toimintakertomus 1994
- 18 Pohjois-Karjalan kehittämissuunnitelma vuosille 1996–2000
- 19 Kuntayhtymäsuunnitelma 1996–2000, toimintasuunnitelma ja talousarvio 1996

1996

- 20 Pohjois-Karjalan kansainvälistymisstrategia
- 21 Maakunnan kehittämissuunnitelman seurantaraportti vuodelta 1995
- 22 Toimintakertomus vuodelta 1995
- 23 Asunto-ohjelmointi Joensuun seudun kuntayhteyksissä
- 24 Pohjois-Karjalan matkailustrategia 1996–2000
- 25 Pohjois-Karjalan matkailufakta 1994
- 26 Pohjois-Karjalan maankäytön ja aluerakenteen periaatteet

- 27 Toiminta- ja taloussuunnitelma 1997–1999 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 1997

1997

- 28 Pohjois-Karjalan maakunnallinen tietostrategia, oppiva maakunta – luova periferia
- 29 Maakunnan kehittämissuunnitelman seurantaraportti vuodelta 1996
- 30 Maakunnan kehittämissuunnitelma ja EU-raha Pohjois-Karjalassa vuosina 1995–1996
- 31 Toimintakertomus 1996
- 32 Toiminta- ja taloussuunnitelma 1998–2000 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 1998

1998

- 33 POKAT 2006: Pohjois-Karjalan maakunnan kehittämisen puitteet vuoteen 2006
- 34 Maakunnan kehittämissuunnitelman seurantaraportti vuodelta 1997
- 35 POKAT 2006: Pohjois-Karjala uudelle vuosikymmenelle
- 36 Toimintakertomus 1997 ja tilinpäätös 31.12.1997
- 37 Euroopan metsämaakunta 2010
- Pohjois-Karjalan metsästrategia vuosiksi 1998–2010
- 38 Kauneimmat Karjalasta – Karjalasta parhaimmat
- Pohjois-Karjalan maakuntatapahtuma Helsingissä 13.–15.6.1997, loppuraportti
- 39 Pohjois-Karjalan yritys- ja toimipaikkaselvitys vuosilta 1990–1997
- 40 Toiminta- ja taloussuunnitelma 1999–2001 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 1999

1999

- 41 Talkoilla tietoyhteiskuntaan
- Pohjois-Karjalan tietoyhteiskuntastrategia ja toimenpideohjelma 1999–2006
- 42 By Joint Work Party to the Information Society
- 43 Hyvinvointiklusteri Pohjois-Karjalassa
- realismia vai idealismia
- 44 Maakunnan kehittämissuunnitelman seurantaraportti vuodelta 1998
- 45 Toimintakertomus 1998
- 46 Pohjois-Karjala – Osaamisen maakunta
- Maakunnan koulutusta koskevia kehittämissuunnitelmia

2000

- 47 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2000–2002 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2000

- 48 Maakunnan kehittämisrahan seurantaraportti vuodelta 1999
- 49 Tilinpäätös 31.12.1999
- 50 Katsaus Pohjois-Karjalan toimialarakenteeseen vuosina 1990–1997
- 51 Suurpedot Pohjois-Karjalassa
- Pohjoiskarjalaisten luonnonkäyttäjien kokemuksia suurpedoista
Large terrestrial carnivores in North Karelia
- 52 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2000–2003 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2001
- 53 Pohjois-Karjalan elintarvikeklusterin kehittämisstrategia 2000–2006

2001

- 54 Ihmisen mittainen Pohjois-Karjala
- Metkujen maaseutupolitiikka
- 55 Tilinpäätös 31.12.2000
- 56 Palvelujen haun suuntautuminen Pohjois-Karjalassa vuonna 2000
- 57 Pohjois-Karjalan aluerakenteen vaihtoehtoja
- Keskusteluasiakirja
- 58 Pohjois-Karjalan aluerakenteen vaihtoehtoja
- Tiivistelmä
- 59 Urban regions in KASPNET area
- Urban structures
- 60 Pohjois-Karjalan palvelurakenneselvitys
- 61 KASPNET – Summary of Urban Structures
- 62 Teknologian kehittämisen haasteet ja mahdollisuudet Pohjois-Karjalassa
- 63 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2002–2004 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2002

2002

- 64 Pohjois-Karjalan maakunnan TASKUTIETO 2002–
- 65 Pohjois-Karjalan liikennejärjestelmäsuunnitelma
- 66 Toimintakertomus 2001
- 67 Hyvinvointi Pohjois-Karjalassa 2006
- 68 Pohjois-Karjalan yritys- ja toimipaikkaselvitys
- 69 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2003–2005 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2003

2003

- 70 Toimintakertomus 2002
- 71 Kulttuurista lisää voimaa ja työtä!
- Pohjois-Karjalan kulttuuristrategia 2003–2006
- 72 Maakuntaohjelma POKAT 2006
- Pohjois-Karjala hyvästä paremmaksi
- 73 Pohjois-Karjalan matkailun nousu vuoteen 2006
- Pohjois-Karjalan matkailustrategian päivitys
- 74 Pohjois-Karjalan aluerakenteen ja maankäytön tavoitteet ja aluerakenne 2020

- 75 Pohjois-Karjalan virkistys- ja luontopalvelut
- 76 Raitis Elämä -projekti 2000–2003
- Loppuraportti
- 77 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2004–2006 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2004
- 78 Pohjois-Karjalan Hyvinvointiohjelman toimeenpanosuunnitelma

2004

- 79 Nopeat tietoliikenne yhteydet kylille ja haja-asutusalueille
- 80 Pohjois-Karjalan kehittämisrahasto 10 vuotta
- 1994–2003
- 81 Toimintakertomus 2003
- 82 Pohjois-Karjalan muovi- ja metalliteollisuuden kehittämisstrategia
- 83 Pohjois-Karjalan kulttuuriympäristöt
- 84 Pohjois-Karjalan Eurooppa-strategia
- 85 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2005–2007 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2005
- 86 Joensuun ydinkaupunkiseudun palvelu- ja rakenneselvitys
- 87 Rantojen käytön periaatteet Pohjois-Karjalassa

2005

- 88 Innovatiiviset toimet Itä-Suomessa
- 89 Elävänä Pohjois-Karjalassa 2025
- 90 Toimintakertomus 2004
- 91 Näkökulmia Pohjois-Karjalan tietoyhteiskunta-kehitykseen
- 92 Tilaa tulevaisuuden tekijöille
- Pohjois-Karjalan nuorisostrategia
- 93 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2006–2008 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2006
- 94 Pohjois-Karjalan maakuntasuunnitelma 2025
- 95 Pohjois-Karjalan työllisyysstrategia 2005–2010
- 96 Maakunta liikkumaan – Pohjois-Karjalan liikunta- ja urheilustrategia

2006

- 97 Pohjois-Karjalan maakuntakaava, maakuntavaltuusto 21.11.2005
- Tiivistelmä
- 98 Toimintakertomus 2005
- 99 POKAT 2010
- Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma 2007–2010
- 100 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2007–2009 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2007
- 101 POKAT 2010 – Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma 2007–2010
- Ympäristöselostus

2007

- 102 Pohjoiskarjalaisen koulutusyhteistyön uusi malli
- Hankkeen loppuraportti
- 103 Niiralan raja-aseman liikenneselvitys 2007
- 104 Toimintakertomus 2006
- 105 Pohjois-Karjalan bioenergiaohjelma 2015
- 106 Yhteistä Hyvää – Pohjois-Karjalan hyvinvointialan järjestöstrategia 2015
- 107 Pohjoiskarjalainen hyvinvointi – Pohjois-Karjalan hyvinvointiraportti 2007
- 108 Pohjois-Karjalan matkailustrategia 2007–2013
- 109 Ruoaasta Elämys – Pohjois-Karjalan elintarvikealan kehittämissuunnitelma 2007–2010
- 110 Kulttuuri Pohjois-Karjalan aluekehityksessä
- Strategiset valinnat 2007–2013
- 111 Kohti kilpailukykyistä ja osaavaa Itä-Suomea
Aluerakenteen kehityksen suuntaviivoja/
Tiivistelmä
Towards a Competitive and Competent Eastern
Finland
Regional structure development trends/
Summary
- 112 Kohti kilpailukykyistä ja osaavaa Itä-Suomea
Aluerakenteen kehityksen suuntaviivoja
- 113 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2008–2010 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2008

2008

- 114 Pohjois-Karjalan maakuntakaava (1. vaihekaava)
Osa A: Kaavaselostus
Osa B: Ehdotusvaiheen palaute
Osa C: Liitekartat
- 115 Toimintakertomus 2007
- 116 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2009–2011 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2009
- 117 Kehittämisprojektista palveluksi – Itä-Suomen Innovatiiviset toimet -ohjelman arviointi
- 118 The Path from Development Project to Service –
Evaluation of the Innovative Actions in Eastern
Finland Programme
Summary
Kehittämisprojektista palveluksi – Itä-Suomen
Innovatiiviset toimet -ohjelman arviointi
Tiivistelmä

2009

- 119 Pohjois-Karjalan yritys selvitys 2008
- 120 Toimintakertomus 2008
- 121 Pohjois-Karjalan hyvinvointiohjelma 2015
- Strategiaosa
- 122 Pohjois-Karjalan kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveyssektorin työvoimatarpeiden ennakointiraportti 2010–2030
- 123 Pohjois-Karjalan terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluyritysten tunnuslukuja 2000-luvulta
- 124 Ilmastonmuutos Pohjois-Karjalan mahdollisuutena

- 125 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2010–2012 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2010

2010

- 126 Kaivannaistoiminta Pohjois-Karjalan aluekehityksessä – Strategiset valinnat 2010–2014
- 127 Pohjois-Karjalan strategia 2030
- Maakuntasuunnitelma
- 128 POKAT 2014 – Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma 2011–2014
- 129 POKAT 2014 – Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma 2011–2014
- Ympäristöselostus
- 130 Pohjois-Karjalan hyvinvointiohjelma 2015
- Toteuttamissuunnitelma 2010–2011
- 131 Pohjois-Karjalan teknologiateollisuuden kehittämissuunnitelma 2015 – Uusiutuva teknologiateollisuus
- 132 Pohjois-Karjalan liikennejärjestelmäsuunnitelma
- 133 Tilinpäätös 2009
- 134 Rural Transport Solutions in Northern Periphery
- 135 Pysäkillä vai kotoa – Joukkoliikenteen nykytila ja tulevaisuuden suunta Pohjois-Karjalassa
- 136 Pohjois-Karjalan maakuntakaavan täydennys (2.vaihe)
- 137 Siitä on lähdettävä, että tähän on tultu – Hyvinvointialan monitoimijaisen yhteistyökäytäntöjen selvitystyö Joensuun seudun kunnissa liittyen sosiaalipalvelujen tuottamiseen
- 138 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2011–2013 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2011

2011

- 139 Pietarin ja Helsingin välinen nopea ratayhteys – Liikenteelliset ja aluetaloudelliset vaikutukset Karjalan kehityskäytävällä
- 140 Pohjois-Karjalan liikennejärjestelmäsuunnitelma, Iloanta
- 141 Pohjois-Karjalan liikennejärjestelmäsuunnitelma, Pielisen Karjala
- 142 Pohjois-Karjalan koulutus- ja sivistysstrategia 2014,
Osa 1: Strategiaosa
Osa 2: Liitteet
- 143 "Tankit täyteen" Pohjois-Karjalan elintarvikeohjelma 2014
- 144 Tilinpäätös 2010
- 145 Paikallisesti – Uusiutuvasti – Vietävän tehokkaasti Pohjois-Karjalan ilmasto- ja energiaohjelma 2020
- 146 Pohjois-Karjalan kv-toimintaohjelma
- 147 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2012–2014 ja talousarvio 2012
- 148 Itä-Suomi uusiutuu – Itä-Suomen bioenergiaohjelma 2020
- 149 Pielisen Karjalan joukkoliikenteen palvelutaso

2012

- 150 Pohjois-Karjalan hyvinvointiohjelma 2015
- Toteuttamissuunnitelma 2012–2013
- 151 Paikallisesti – Uusiutuvasti – Vietävän tehokkaasti
Pohjois-Karjalan ilmasto- ja energiaohjelma 2020
Tiivistelmä
Locally – Renewably – Efficiently
Climate and Energy Programme of North Karelia 2020
A Summary
- 152 Vaikuttavuutta etsimässä – Pohjoiskarjalaisten,
vuonna 2004–2010 toteutettujen
bioenergiahankkeiden arviointi
- 153 Kysely venäläisille matkailijoille Niiralassa 2011
- 154 Tilinpäätös 2011
- 155 Materiaali- ja energiatehokas toimisto
- 156 DART – Declining Ageing and Regional Transformation
Suomenkielinen käsikirja väestön ikääntymisen ja
vähenemisen alueellisista ratkaisumalleista
- 157 Pielisen Karjalan työmarkkinaselvitys
- 158 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2013–2015 ja
talousarvio 2013

2013

- 159 Pohjois-Karjalan hyvinvointiohjelma 2015
- Toteuttamissuunnitelma 2013–2014
- 160 Tilinpäätös 2012
- 161 Uusia kokemuksia – vaihtuvia maisemia
Selvitys pohjoiskarjalaisten vanhuuseläkeläisten
matkailukokemuksista ja -tarpeista
- 162 Pohjois-Karjalan maakunnallisten virkistyspalvelujen
ylläpito
Osaraportti 1: Kärkireitit ja ylläpidon rahoitusmalli
Osaraportti 2: Ylläpidon vaihtoehtoiset toimintamallit
Osaraportti 3: Monikäyttöreitistöjen sopimusmallit
Tiivistelmä

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

ISBN 978-952-6623-09-2
ISSN 1795-5610

www.pohjois-karjala.fi/maakuntaliitto